

1. Wystawy

KRONIKA 2025

- **XV Wystawa Tulipanów**, w dniach 5–6 kwietnia 2025 r. w Oranżerii zaprezentowano blisko sto odmian tulipanów i innych roślin cebulowych stworzonych w polskich gospodarstwach ogrodniczych. Celem ekspozycji była popularyzacja różnorodności odmian tulipanów, które od XVII w. stanowiły jeden z najpiękniejszych symboli kultury ogrodowej Europy. Wystawie towarzyszyły warsztaty, wykłady i pokaz florystyczny transmitowany online.

Kurorka: Marta Walewska.

Karolina Alkemade, Marta Gołąbek
Muzeum Pałacu Króla Jana III
w Wilanowie

Studia Wilanowskie
t. XXXII, 2025, s. 539–573
Rocznik, E-ISSN: 2720-0116

- **„Tulipany w sztuce tureckiej – ceramika, ebru, kati”**, w okresie od 11 kwietnia do 11 maja 2025 r. udostępniona była ekspozycja prezentująca współczesną sztukę turecką, w której tulipany ukazane zostały w tradycyjnych technikach: ceramiki, ebru (malowania na wodzie) oraz kati. Wystawę przygotowano we współpracy z Instytutem Yunus Emre. Towarzyszyły jej warsztaty i spotkania z artystami.

Kurorki: Marta Walewska, Alicja Łoboda.

- **„Botanical Art Worldwide 2025”** to polska odsłona globalnego projektu prezentującego ilustracje botaniczne pod wspólnym hasłem „Crop Diversity”, mająca miejsce w dniach 18 maja – 13 lipca 2025 r. Ekspozycja została przygotowana w ramach projektu „Wilanowskie Florilegium”. Ukazywała różnorodność roślin użytkowych obecnych w ogrodach wilanowskich. Towarzyszyły jej wykłady, warsztaty i spacerbotaniczne.

Kurorka: Ewa Behrens-Nowakowska.

- **„Sobiescy i Stuartowie – blask i widmo korony”**, 24 października 2025 r. w Galerii Wystaw Czasowych otwarta została pierwsza w Polsce wystawa poświęcona związkowi między rodami Sobieskich i Stuartów – jedną z najważniejszych rodzin królewskich Anglii, Szkocji i Irlandii. Ekspozycja koncentruje narrację wokół postaci wnuczki króla Jana III, Marii Klementyny Sobieskiej, oraz poślubionego jej Jakuba III/VIII Stuarta, pretendenta do tronów Anglii, Szkocji oraz Irlandii. Dzieła sztuki pokazane na wystawie zostały użyczone z muzeów oraz zbiorów kościelnych w Polsce. Ponadto, wystawa stała się okazją do prezentacji wyjątkowych arcydzieł oraz pamiątek osobistych pochodzących z kolekcji prywatnych jej bohaterów, które nigdy dotąd nie były udostępniane szerokiej publiczności. Specjalnie na tę okoliczność – jako tło dla ekspozycji – przygotowana została opowieść muzyczna oparta na dziełach powstałych dla Stuartów lub w kręgu ich mecenatu artystycznego. Selekcję utworów oraz komentarz do nich przygotowała dr Aneta Markuszewska.

Kurorki: dr Marta Gołąbek, Alicja Łoboda, Agnieszka Pawlak, Michał Witkowski

- **„Niecodzienne przedmioty codziennego użytku. 200 lat platernictwa w Polsce. Z kolekcji prywatnych i zbiorów muzealnych” – kontynuacja**, to wystawa czasowa, na której od 28 listopada 2024 do 3 sierpnia 2025 r. można było oglądać blisko 1300 eksponatów – platerowanych naczyń, pater, waz, bogato zdobionych sztućców o nieznanych i zaskakujących funkcjach, figurek i ozdób stołu, a nawet mebli. Kunsztownie nakryty stół, centralne miejsce zdarzeń rodzinnych i towarzyskich, odzwierciedlał status majątkowy i wyrażał smak artystyczny gospodarzy. Od 1743 r. – dzięki wynalazkowi i upowszechnieniu platerów – lśniące i piękne srebrzyste sprzęty stołowe stały się dostępne dla wszystkich sfer. Na wystawie pokazano produkowane w Warszawie od 1824 r. najcenniejsze i najbardziej pożądane wzory platerowanych przedmiotów użytkowych z XIX i początku XX w., pochodzące ze zbiorów prywatnych i kolekcji muzealnych. Kuratorki: dr Joanna Paprocka-Gajek (Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie), Aniela Ryndziejewicz (Muzeum Sztuki Żłotniczej). Wystawę zorganizowano we współpracy z Muzeum Sztuki Żłotniczej, oddział Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym.
- **„KRÓL OWA Anna Jagiellonka” – kontynuacja**, wystawa czasowa poświęcona projektowi badawczemu skoncentrowanemu na wizerunkach królowej Anny Jagiellonki zachowanych w kolekcjach polskich muzeów oraz zbiorów kościelnych. Prace badawcze i konserwatorskie miały charakter interdyscyplinarny. Prowadzono je w ścisłej współpracy z wieloma specjalistami z różnych instytucji kultury i nauki. Wiodącą instytucją, bez której projekt nie miałby takiego wymiaru, był Zakład Chemii i Fizyki Konserwatorskiej na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Badania w głównej mierze wykonała obecna kierownik Zakładu – dr Maria Goryl. Założeniem projektu było przygotowanie kompletnej dokumentacji wizualnej i przeprowadzenie badań fizykochemicznych, co umożliwiło precyzyjne porównywanie dzieł. Wystawa, stanowiąca swoiste podsumowanie przeprowadzonych prac i dokonanych ustaleń, została otwarta 5 grudnia 2024 r. i była kontynuowana w roku 2025. Kuratorki: Anna Guzowska, Dominika Walawender-Musz.

2. Publikacje

Książki wydane przez Muzeum w wersji papierowej

- Michał Balogh, Patryk Kuc, *„Na jakież cmentarz zaniesiemy kości nasze...”*. *Listy do Ignacego Potockiego pisane na emigracji 1792–1794*, seria „Silva rerum”, Warszawa 2025, ISBN 978-83-974489-1-9;
- Bożena Popiołek, *Między kuchnią a spiżarnią. Magnackie rejestry wydatków kuchennych w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej*, seria „Silva rerum”, Warszawa 2025, ISBN 978-83-974489-3-3;

Andrzej Józef Baranowski – tekst, Piotr Drewniak – zdjęcia, *Barok i rokoko w architekturze i związanych z nią sztukach w kręgach arystokracji*, Warszawa 2025, ISBN 978-83-974489-4-0;

Paweł T. Dobrowolski, *Kolekcja ambasadora. Brytyjskie „wspólnoty smaku” w połowie XVIII wieku*, seria „Silva rerum”, Warszawa 2025, ISBN 978-83-974489-5-7;

Jarosław Dumanowski, *Kucharz doskonały. Sekrety kuchmistrzowskie Wojciecha Wielądkiego*, przepisy współczesne opracował Maciej Nowicki (dodruk), ISBN 978-83-66104-45-7.

Publikacje internetowe na stronie Muzeum Pasaż Wiedzy

Na stronie <https://wilanow-palac.pl/pasaz-wiedzy> opublikowanych zostało 35 artykułów naukowych i popularnonaukowych, ich autorzy to: Piotr Czerkwiński, Paweł T. Dobrowolski, Marta Gołąbek, Daniele Guerrieri, Uladzimir Karalenak, Anna Markiewicz, Barbara Milewska-Ważbińska, Dariusz Milewski, Konrad Pyzel, Mariusz Smoliński, Eleonora Vatta, Aleksandra Ziober.

3. Konferencje i seminaria

- **Konferencja „Wyspy bioróżnorodności miejskiej – szanse i zagrożenia”** – 1 marca 2025 r. miała miejsce popularnonaukowa konferencja inaugurująca projekt edukacyjny „Zobacz i pokochaj Morysin!”. Spotkanie poświęcone było roli wysp zieleni i enklaw przyrodniczych w krajobrazie wielkomiejskim, ich wartości dla bioróżnorodności
- **Seminarium konserwatorskie** – 18 marca 2025 r. odbyło się spotkanie poświęcone skrzydłu północnemu pałacu – aktualnemu stanowi wiedzy, wynikom badań i odkryciom konserwatorskim. Wystąpienia przygotowali pracownicy Muzeum oraz przedstawiciele firm realizujących prace konserwatorskie.
- **Cykl seminariów „Monumentum Sobiescianum”**, w ramach którego w minionym roku odbyły się dwa spotkania: 27 marca z udziałem Jerzego Żmudzińskiego, który wystąpił z referatem pt. *Jan Trycjusz, pierwszy nadworny malarz króla Jana III Sobieskiego – aktualny stan wiedzy i perspektywy badawcze* oraz 27 czerwca z udziałem dr. hab. Pawła Migasiewicza, prof. IS PAN, który zaprezentował referat *Warszawskie i podwarszawskie rezydencje Sobieskich w XVIII wieku w świetle saskich źródeł ikonograficznych*.
- **Cykl seminariów „Badania proveniencyjne w muzeach – stan badań i postulaty badawcze”** – 15 kwietnia i 9 września 2025 r. miały miejsce kolejne spotkania z tej serii. Od 2022 r. seminaria te stanowią forum wymiany doświadczeń, miejsce formułowania postulatów badawczych oraz prezentacji wyników dotychczasowych badań proveniencyjnych. Pierwsze z seminariów w roku 2025 koncentrowało się wokół zagadnień związanych z portretami Anny Jagiellonki, następcze

dotyczyły tematu powrotów: restytucji, przekazów, zakupów i innych działań, dzięki którym obiekty wróciły do swych historycznych kolekcji.

- **Seminarium „Analiza klimatu historycznego”**, 2 lipca 2025 r. przeprowadzono podsumowanie pierwszego etapu badań nad warunkami klimatycznymi w salach ekspozycyjnych pałacu w Wilanowie od połowy XX w. Projekt realizowano we współpracy ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego.
- **Seminarium „Sobiescy i Stuartowie / The Sobieskis and Stuarts”** – 25 października 2025 r. odbyło się międzynarodowe seminarium naukowe towarzyszące wystawie „Sobiescy i Stuartowie – blask i widmo korony”, poświęcone historii obu rodzin królewskich i badaniom ich spuścizny. Wzięli w nim udział eksperci z Polski, Wielkiej Brytanii i Włoch, m.in. wybitny znawca ikonografii i historii Stuartów rzymskich prof. Edward Corp. Prelegentami byli także: prof. Aleksandra Skrzypietz, prof. Robert Frost, dr Aneta Markuszewska, dr Francesca Ceci, prof. Francesca de Caprio, Piotr Piniński, Anna Kalinowska oraz Łucja Nowak-Wróblewska.

4. Projekty muzyczne i inne wydarzenia popularyzujące tradycje i historie związane z rezydencją wilanowską

- **Muzyka Dawna w Wilanowie – edycja wiosenna**, 16 lutego – 1 czerwca 2025 r. Raz w miesiącu, w niedzielne popołudnia, Sala Biała pałacu zamieniała się w przestrzeń pełną dźwięków siedemnasto- i osiemnastowiecznych kompozycji prezentowanych na instrumentach historycznych.
 - 16 lutego 2025, **„Bach & Weiss Reflections”**
Wykonawcy: Anna Kowalska – lutnia barokowa, Alisa Birula – organy, Anton Birula – lutnia barokowa. Program: Silvius Leopold Weiss (1687–1750), Johann Sebastian Bach (1685–1750).
 - 30 marca 2025, **„Grand Tour – podróż po muzycznych metropoliach Europy”**
Program: Johann Sebastian Bach, Aldebrando Subissati, Marco Uccellini, Georg Friedrich Händel, Georg Philipp Telemann, François Couperin, Antonio Vivaldi. Wykonania na rodzinę fletów prostych, fagot barokowy i klawesyn.
 - 13 kwietnia 2025, **„Miłość wśród muz – francuskie kantaty barokowe”**
Wykonawcy: Paulina Jabłonka – sopran, Adam Kamieniecki – baryton, Radosław Orawski – flet traverso, Kacper Szpot – skrzypce barokowe, Krystyna Wiśniewska – wiolonczela barokowa, Lena Nowakowska – klawesyn. Program: kantaty Josepha B. de Boismortiera, Andrégo Campry, Jeana-Philippe’a Rameau i Michela Pignoletta de Montéclaira.

- 4 maja 2025, „**À sa Majesté le Roy de Pologne**”

Wykonawcy: Matthias Bergmann – viola sopranowa, Dorota Zimna – klawesyn. Program: Johann Daniel Hardt (1696–1763), Thomas Marc (1724), François Couperin (1668–1733), Georg Philipp Telemann (1681–1767).

- 1 czerwca 2025, „**Oblicza miłości króla Jana III Sobieskiego w muzyce i słowie**”

Wykonawcy: Chór LXXV Liceum Ogólnokształcącego im. Jana III Sobieskiego w Warszawie pod kierunkiem Liliany Bach, Zespół instrumentów dawnych Chordis Affectus. Prowadzenie: Kinga i Arkadiusz Głogowscy. Program: utwory wokalne i instrumentalne związane z dworem Jana III Sobieskiego, przeplatane recytacjami fragmentów źródeł historycznych dotyczących życia monarchy.

– **Letnie Koncerty w Wilanowie**, 3–31 sierpnia 2025 r. w budynku Oranżerii odbył się cykl letnich koncertów.

- 3 sierpnia – Warszawska Orkiestra Sentymentalna, „**Płyn Wisielko**”

Koncert z okazji 81. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Repertuar obejmował polskie przeboje z początku XX w. i okresu międzywojennego, muzykę taneczną, nastrojową i powstańczą.

Skład zespołu: Gabriela Mościcka – śpiew, akordeon; Lena Nowak – klarnet; Krzysztof Baranowski – gitara, mandolina; Jakub Fedak – wibrafon; Mateusz Kowalski – perkusjonalia; Kazimierz Nitkiewicz – trąbka; Łukasz Owczynn timer – kontrabas.

- 10 sierpnia – Kwintet Śląskich Kameralistów, „**Koncert Ba...ROCKOWY**”

Widowiskowe połączenie muzyki klasycznej z rockiem i popem. W programie, m.in.:

– Antonio Vivaldi i Seweryn Krajewski (*Uciekaj moje serce*),

– Fryderyk Chopin i Czesław Niemen (*Pod Papugami*),

– Ravel (*Bolero*) i Deep Purple (*Child in Time*),

– Czajkowski i Queen (*Somebody to love*),

– Piazzola i The Animals (*House of the rising sun*),

– Bach i Procol Harum (*Whiter shade of pale*).

Wykonawcy: Dariusz Zboch – skrzypce, prowadzenie; Jakub Łysik – skrzypce; Jarosław Marzec – altówka; Katarzyna Biedrowska – wiolonczela; Dawid Lewandowski – kontrabas.

- 15 sierpnia – Zespół Sonanto, „**Koncert Pieśni Legionowych i Ułańskich**”

Koncert z okazji Święta Wojska Polskiego i 105. rocznicy Bitwy Warszawskiej. Repertuar obejmował pieśni legionowe i ułańskie z czasów I wojny światowej, wojny 1920 roku oraz pierwszych lat II Rzeczypospolitej, wzbogacone o elementy humorystyczne i aktorskie interpretacje.

Wykonawcy: wokально-aktorski zespół Sonanto, który tworzą doświadczeni artyści: soliści, chór, zespół instrumentalny.

- **Muzyka Dawna w Wilanowie – edycja jesienna**, 21 września – 14 grudnia 2025 r., popularne niedzielne koncerty w Sali Białej pałacu powróciły w jesiennej edycji.

- 21 września, **„Skrzypce barokowe po wiedeńsku. Muzyka z wiedeńskich archiwów”**

Wykonawcy: Jolanta Sosnowska – skrzypce barokowe, Magdalena Malec – klawesyn, Klaus Haidl – lutnia (Austria), Thomas Goetschel – violone (Szwajcaria).

Program: Giovanni B. Viviani (1638–1693), Leopold I (1640–1705), Johann Heinrich Schmelzer (1623–1680), Pietro Giuseppe Gaetano Boni († ok. 1750), Johann Joseph Fux (1660–1741), Johann Caspar Teubner (1661–1697), Giovanni Zamboni Romano (1650–1713), Johann Heinrich Schmelzer, Anonym (Wien, 17. Jahrhundert).

- 25 października, **„Muzyka Królów. Jan Brant na 1000-lecie Królestwa Polskiego”**

Wykonawcy: Exploratori Ensemble pod kierownictwem artystycznym Agnieszki Budzińskiej-Bennett i Pawła Pawłowicza.

Program: Jan Brant (1554–1602), Opera Omnia.

- 26 października, **„Altberg Ensemble Kameralnie. Emigranci”**

Wykonawcy: Joanna Huszcza – skrzypce barokowe, Jakub Kościukiewicz – wiolonczela barokowa, Ewa Mrowca – klawesyn.

Program: Georg Friedrich Händel, Michele Mascitti, Pietro Castrucci.

- 23 listopada, **„Sobiescy i Stuartowie”** – koncert gościnny Sobieska International Music Festival

Wykonawcy: Giordino di Delizie (Rzym), prowadzenie dr Aneta Markuszevska.

Program: Giovanni Mossi, Giovanni Battista Costanzi, Nicola Porpora, Maria Rosa Coccia.

- 14 grudnia, **„Concert Spirituel w Warszawie”** – w wykonaniu Międzynarodowej Letniej Akademii Muzyki Dawnej, Nagroda im. Zofii Rayzacherowej

Wykonawcy: Zespół „Trio Rosso” z ZPSM im. St. Moniuszki w Bielsku-Białej.

Program: barokowy repertuar kameralny, inspirowany tradycją paryskiego cyklu koncertowego Concert Spirituel.

5. Działania edukacyjne i popularyzatorskie

- **„Scriptorium Villa Nova”** – projekt całoroczny, w ramach którego odbywały się warsztaty popularyzujące sztukę starannego pisania. Zajęcia adresowane były do miłośników kaligrafii oraz osób chcących udoskonalić pismo odręczne. Uczestnicy ćwiczyli się w stylistyce osiemnastowiecznego pisma kancelaryjnego, tworzyli inicjały, kaligrame i „poetryę

negatywną”. Oprócz wakacyjnego cyklu „Kaligrafia w rytmie lata” (2–11 lipca), zrealizowano także warsztaty okolicznościowe związane z Dniem Pisma Odręcznego, feriami zimowymi, Świętami Bożego Narodzenia oraz wystawami czasowymi (m.in. wokół modlitewnika królowej Marii Stuart z ekspozycji „Sobiescy – Stuartowie”).

Koordynator: Katarzyna Pietrzak.

- **„Zobacz i pokochaj Morysin!”. Lekcje i warsztaty w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie** – roczny projekt edukacji przyrodniczej realizowany ze środków Fundacji Veolia Polska we współpracy z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Warszawie. Jego podstawą była wyjątkowa wartość przyrodnicza i kulturowa rezerwatu Morysin. Program obejmował konferencję otwierającą – „Wyspy bioróżnorodności miejskiej – szanse i zagrożenia”, spacer rodzinne „Rok w Morysinie!” (także nocne), trzydniowe wydarzenie „BioBlitz Morysin!”, warsztaty „Chronić dzikość w sercu miasta” oraz cykl spotkań poświęconych gatunkom inwazyjnym, połączonych z praktycznymi działaniami w terenie.

Koordynator: Marta Poławska.

Prowadzący: Piotr Biernat, Piotr Ceryngier, Łukasz Chachulski, Małgorzata Czaja, Monika Drabik, Maciej Fuszara, Adrian Gałązka, Wiktor Jura, Aleksandra Kamińska, Sławomir Kasjaniuk, Paweł Koperski, Maciej Luniak, Stanisław Łubieński, Rafał Maciaszek, Marta Poławska, Łukasz Poławski, Robert Rozwałka, Agnieszka Stasiak, Hubert Szymański, Patryk Werner.

- **„Podróż do źródeł smaku”**, to całoroczny cykl warsztatów kulinarnych dla dorosłych, łączących perspektywę historyczną i współczesną. Historycy, szefowie kuchni i badacze kultury opowiadali o poszukiwaniu i zrozumieniu smaku, a spotkaniom towarzyszyło wspólne gotowanie i dyskusje.

Autor i koordynator programu: Adrian Ordakowski.

- **„Zmysłoprzewodnik po kuchni dawnej”**, luty – grudzień 2025 r. Warsztaty rekonstrukcji kulinarnej dla rodzin, oparte na doświadczeniach sensorycznych. Na spotkaniach omawiano dawne wyposażenie kuchni, bioróżnorodność zbóż, rolę kasz i mąk, dzikie rośliny jadalne oraz zapomniane odmiany owoców i warzyw. Uczestnicy wspólnie przygotowywali potrawy według dawnych receptur.

Autorka programu i współprowadząca: Anastazja Bierzgalska.

Koordynacja: Anastazja Bierzgalska, Martyna Przedpolewska.

- **„Ferie u króla” i „Wakacje u króla”**, 3–7 lutego, 14–18 lipca, 21–25 lipca, 18–22 sierpnia 2025 r. Zimowy i letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży, podczas którego młodzi uczestnicy turnusów codziennie biorą udział w zajęciach kulinarnych, przyrodniczych, artystycznych i rekonstrukcyjnych.

Koordynatorki: Martyna Przedpolewska, Joanna Jaroć.

- **Noc Muzeów** – 17 maja 2025 r. Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie otworzyło swoje wnętrza dla zwiedzających w godzinach od 17.00 do 23.00. Program obejmował zwiedzanie apartamentów królewskich, mappingi na fasadzie pałacu (20.30 – *Bajka o królewskiej wydrze*, 21.30 – *W Wilanowie Król jest jeden*, 22.30 – *Powrót Króla*), występ uczestniczek pensji „Debiutantek” oraz liczne aktywności edukacyjne: mobilną grę „kolejkową”, warsztaty kaligrafii „Atramentowe stwory”, rodzinny spacer „To nie ptak – to nietoperz!”, warsztat zapachowy „Od alchemii do gwiazd”.
Prowadzący, m.in.: dr Maciej Fuszara, Agnieszka Stasiak, Zuzanna Ziętek.
- **„Spotkania z historią ożywioną”**, 28–29 czerwca, 5–6 i 19–20 lipca, 2–3 i 30–31 sierpnia, 13–14 września. Spotkania odbywały się w letnie weekendy oraz w ramach specjalnych pokazów podczas półkolonii i obchodów 220. rocznicy powstania Muzeum. Edukatorzy i rekonstruktorzy w strojach historycznych prezentowali życie codzienne dawnych epok, wchodząc w interakcje ze zwiedzającymi.
Prowadząca program: Małgorzata Ziemińska.
Koordynator terenowy: Robert Hadam.
Prowadzący, m.in.: Irena Pelczyńska, Klaudia Zabrzygraj, Anna Krześniak, Agnieszka Palińska, Dobrawa Frączek, Joanna Harazim, Stanisław Kral, Robert Hadam, Janusz Stępniewski.
- **„Stacja Pompownia. Cykl spotkań o wodzie i przyrodzie”**, 3 lipca – 28 sierpnia 2025 r. Wakacyjne spotkania w budynku Pompowni. Każde z nich poświęcone było innej grupie organizmów (owady wodne, ptaki itp.) oraz zagadnieniom związanym z rolą wody i historią osadnictwa olęderskiego.
Prowadzący: Aleksandra Kamińska, Anna Krześniak, Joanna Borysowicz, Mateusz Niedziółka, Irena Pelczyńska, Krystian Rachubka, Agnieszka Stasiak, Krzysztof Bestry, Klaudia Zabrzygraj, Katarzyna Dubeltowicz, Katarzyna Korsak. Koordynator: Wiktor Jura.
- **220. rocznica powstania Muzeum**, 7 sierpnia 2025 r., 220. rocznica otwarcia pałacu wilanowskiego dla publiczności przez Stanisława Kostkę i Aleksandrę Potockich. Tego dnia pałac i ogrody były dostępne bezpłatnie, a program obejmował oprowadzania z kuratorami zbiorów oraz konserwatorami po najciekawszych częściach kolekcji i pałacu, spacer, spotkania z rekonstruktorami, warsztaty (zapachowe, kaligrafii, archeologiczne, przyrodnicze) oraz rejs po jeziorze wilanowskim.
- **„Kompozytor i kolekcjoner. Współbrzmienia”**, 23–30 sierpnia 2025 r. Projekt edukacyjny współfinansowany przez m.st. Warszawa, poświęcony Fryderykowi Chopinowi i Stanisławowi Kostce Potockiemu. Program obejmował warsztaty tańców historycznych, spacer animowany oraz koncerty (m.in. Jakuba Kuszlika i solistów Akademii Operowej TW-ON). Finałem był koncert Rafała Wnuka z kolacją rekonstrukcyjną.
Kurorka: Nela Kokoszka.

- **„Królewski Festiwal Rzemiosł”**, 13–14 września 2025 r. Piąta edycja wydarzenia prezentującego tradycyjne rzemiosło i dawne, ginące zawody. Stworzono wioskę historyczną rekonstruującą epoki od neolitu po barok, z pokazami technik rękodzielniczych.
Kuratorzy: Elżbieta Dunin-Wąsowicz, Robert Hadam.
Koordynacja: Robert Hadam, Janusz Stępniewski.
- **„Darmowy Listopad w Rezydencjach Królewskich”**, listopad 2025 r. Bezpłatny wstęp do pałacu i ogrodów. Program obejmował 400 zajęć edukacyjnych dla grup (lekcje i warsztaty tematyczne, m.in. „Wizyta u króla”, „Kultura sarmacka”), warsztaty kaligrafii i tańca dawnego. W dniach 15–16 listopada odbyło się wydarzenie „Królewski, czyli jaki? Historia pełna życia”, podczas którego rekonstruktorzy i edukatorzy prezentowali dawne życie królewskiej rezydencji.
- **„Scenariusze zmian – działania dla dostępności i współtworzenia”** – nowy projekt, którego celem jest stworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do wszystkich, bez względu na wiek, umiejętności czy potrzeby. W projekcie nie chodzi tylko o dostosowanie zajęć i wystaw dla różnych osób, ale też o wspólne tworzenie działań – razem z odbiorcami. W ramach projektu planowane są: szkolenia dla pracowników, nowe pomoce edukacyjne, spacer sensoryczny dla dzieci, lekcje, tematyczne ścieżki zwiedzania przygotowane przez osoby z niepełnosprawnościami, które pokazują nasze Muzeum z innego punktu widzenia, Klub Czytelników Tekstów Łatwych – promowanie tekstów napisanych prostym językiem (ETR) i zachęcanie do aktywności osoby z niepełnosprawnością intelektualną.
„Scenariusze zmian” to kolejny krok w stronę muzeum otwartego dla wszystkich i tworzonego razem z jego gośćmi.
Projekt realizowany ze środków MKiDN w ramach programu „Kultura dostępna”.
Koordynatorka projektu: Marta Walewska.
- **Działania edukacyjne Działu Prewencji i Konserwacji** – w ramach współpracy z Wydziałem Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Warszawie w Muzeum odbyły się zajęcia dydaktyczne ze sporządzania kopii oraz letnie praktyki studenckie (23 czerwca – 16 lipca) poświęcone zagadnieniom konserwacji malarstwa ściennego.
W dniach 5–6 sierpnia Muzeum gościło na warsztatach dziesięciu konserwatorów z Ukrainy, w ramach Letniej Szkoły Konserwacji organizowanej przez Urząd Stołecznego Konserwatora Zabytków z inicjatywy prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy „Dom Odbudowy Ukrainy”. Z ramienia Muzeum warsztaty prowadzili: Tomasz Majcherek, Anna Guzowska, Agnieszka Pawlak, Michał Witkowski i gościnnie dr Wojciech Bagiński.
Konserwatorzy Muzeum uczestniczyli również w wizytach studyjnych studentów historii sztuki Uniwersytetu Łódzkiego (16 stycznia)

i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (15 maja), a także kuratorów z Muzeum Historii Polski. Podczas zajęć prezentowano trwa-
jące prace konserwatorskie prowadzone w Muzeum.

6. Projekty badawcze i konserwatorskie

- **Badania w Morysinie.** Projekt „Park w Morysinie – nieinwazyjne rozpoznanie reliktyw Pałacu Myśliwskiego i jego otoczenia” realizowany był dzięki dofinansowaniu MKiDN w ramach programu „Ochrona zabytków archeologicznych”. Badania prowadzone przez Muzeum wraz z partnerami pozwoliły na udokumentowanie reliktyw dawnego pałacu myśliwskiego i infrastruktury parku romantycznego. Zastosowano metody geofizyczne i fotogrametryczne, dzięki czemu możliwe było uzyskanie pełniejszego obrazu historii rezerwatu oraz planowanie przyszłych działań konserwatorskich i edukacyjnych.
- **„Monumentum Sobiescianum”.** Projekt badawczy i konserwatorski obejmujący środowisko artystyczne i dzieła związane z dworem Jana III Sobieskiego. W jego ramach przeprowadzono konserwację wybranych portretów, a także badania nad warsztatem artystów tworzących dla króla i jego rodziny. Wyniki prac pozwalają na lepsze poznanie procesów powstawania dzieł oraz ich funkcjonowania w kulturze dworskiej końca XVII w.
- **Kamienica Królewska we Lwowie.** Muzeum przygotowało kompleksową monografię jednej z najważniejszych rezydencji miejskich Jana III Sobieskiego – Kamienicy Królewskiej we Lwowie. Prace badawcze obejmowały analizę architektoniczną, ikonograficzną i historyczną budynku oraz jego wystroju. Publikacja wypełnia lukę w dotychczasowych badaniach nad działalnością fundacyjną Jana III w Rzeczypospolitej. Autorzy: Michał Witkowski, Małgorzata Myśliczka (Muzeum Narodowe w Warszawie).
- **Badania technologiczne obrazów Lucasa Cranacha Starszego.** W ramach międzynarodowej infrastruktury badawczej E-RIHS prowadzone były badania technologiczne dwóch obrazów Lucasa Cranacha Starszego ze zbiorów Muzeum. Zastosowanie nowoczesnych technik (m.in. analiz chemicznych i obrazowania wielospektralnego) pozwoliło na ustalenie warsztatu malarskiego artysty oraz porównanie dzieł wilanowskich z innymi obrazami Cranacha przechowywanymi w Europie.
- **Obiekty lakowe – konserwacja skrzyneczki japońskiej.** Zakończono konserwację osiemnastowiecznej skrzyneczki Wil.3001 zdobionej techniką *oshi-e* i laką, należącej do kolekcji sztuki dalekowschodniej Muzeum. Prace przywróciły obiektowi pełne walory estetyczne, a jednocześnie posłużyły do badań nad technologią i stylistyką dalekowschodniego rzemiosła artystycznego. Projekt prowadzono we współpracy z japońską Fundacją Sumitomo.

- **Rubensiana.** Kontynuowano badania nad obrazami z kręgu warsztatu Petera Paula Rubensa znajdującymi się w kolekcji Muzeum. Analizy technologiczne i stylistyczne pozwoliły określić miejsce powstania dzieł, udoskonalić ich atrybucję oraz lepiej zrozumieć funkcjonowanie warsztatu Rubensa i jego oddziaływanie na malarstwo europejskie XVII wieku.
- **Badania środowiskowe w pałacu wilanowskim.** W ramach współpracy z naukowcami ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego realizowano projekt badawczy „Analiza klimatu historycznego w wybranych salach ekspozycyjnych od połowy XX wieku do czasów współczesnych”. Celem projektu było określenie warunków środowiskowych, jakie panowały w pomieszczeniach pałacowych w różnych okresach oraz ich wpływu na stan zachowania dzieł sztuki. Wyniki badań stanowią podstawę do opracowania nowych metod ochrony zbiorów i konserwacji wnętrz historycznych.
- **Badania historii przekształceń architektonicznych pałacu wilanowskiego.** W 2025 r. kontynuowano badania nad historią zmian architektonicznych rezydencji wilanowskiej, ze szczególnym uwzględnieniem północnego skrzydła pałacu. Prace obejmowały analizę archiwalnych planów i przekazów ikonograficznych, a także weryfikację wyników badań architektonicznych i konserwatorskich prowadzonych w ostatnich latach. Projekt pozwala lepiej zrozumieć proces kształtowania się układu pałacu, jego przekształceń w epoce Potockich oraz zmian wprowadzanych w XIX i XX w. Wyniki badań są wykorzystywane zarówno w opracowaniach naukowych, jak i w planowaniu dalszych prac konserwatorskich.

7. Prace konserwatorsko-restauratorskie

– Działania konserwatorskie

W 2025 r. kontynuowano i zakończono kompleksowe prace konserwatorsko-restauratorskie na parterze północnego skrzydła pałacu: w Galerii Obrazów „Muzeum” zwanej, w Galerii Krajobrazów i Aneksie do niej oraz w Klatce z Żeliwnymi Schodami i Sieni Dolnej. Prace finansowane są z dotacji celowej MKiDN oraz z dotacji podmiotowej Muzeum. Równolegle prowadzono konserwację i interwencje przy wybranych obiektach ruchomych ze zbiorów:

- Wil.1123, *Rodzina Sobieskich*, malarz nieznany z kręgu dworu Jana III, po 1693 r.
- Wil.1047, *Caritas*, kopia wg A. van Dycka, 2. poł. XVII w.?
- Wil.1083, *Krajobraz ze sztafżem*, G. Fidanza, przed 1785
- Wil.1833, *Portret mężczyzny*, szkoła flamandzka, XVII w.
- Wil.1664, *Krajobraz górski z włóczęgami*, Jan Glauber, XVII/XVIII w.
- Wil.1540, *Głowa Hioba*, J.J. Jordaens
- Wil.Wn.1012/1, *Trzy Putta z Pokoju w stylu Księstwa Warszawskiego*
- Wil.1943, *Chinka z kwiatami w koszyku*

Ponadto trwały prace nad aktualizacją programów konserwatorskich, restauratorskich i odtworzeniowych oraz kosztorysów inwestorskich i harmonogramów, przygotowujących do nowej edycji projektu FEnIKS i kolejnych wniosków o dotacje celowe MKiDN.

– Działania prewencyjne

W ramach opieki prewencyjnej kontynuowano projekt „Przyjazne muzeum – wyposażenie muzealne. Kontynuacja prac”, finansowany z dotacji celowej MKiDN z programu „Infrastruktura kultury”. W 2025 r. uzupełniono system ekspozycyjno-magazynowy oraz dostarczono nowe oświetlenie do gablot modułowych przeznaczonych na ekspozycje czasowe. Gabloty stołowe wyposażono w dodatkowe szklane klosze.

Przeprowadzono także szkolenia teoretyczne i praktyczne dla grupy osób wyznaczonych w instrukcji ewakuacji jako potencjalni ratownicy obiektów. 4 lipca 2025 r. odbyło się szkolenie online dla 50 osób, natomiast w dniach 6–8 i 13 sierpnia 2025 r. przeprowadzono ćwiczenia praktyczne. Wzięło w nich udział 17 osób z grupy wyznaczonych ratowników. W trakcie ćwiczeń spakowano 250 obiektów przy okazji demontażu wystawy „Niecodzienne przedmioty codziennego użytku...”.

8. Projekty finansowane z Funduszy Europejskich

- Erasmus+ „Komunikacja i kursy językowe” (2023–2025). Projekt miał na celu zwiększenie kompetencji językowych i komunikacyjnych pracowników Muzeum. Uczestnicy brali udział w intensywnych kursach językowych (angielski, francuski, włoski, hiszpański) oraz szkoleniach z komunikacji międzykulturowej, co umożliwiałało sprawniejsze funkcjonowanie w środowisku międzynarodowym i udział w projektach partnerskich. Rezultatem projektu było poszerzenie grona pracowników zdolnych do reprezentowania Muzeum podczas wydarzeń międzynarodowych oraz wzrost jakości obsługi zwiedzających z zagranicy.
- Zielony Erasmus+ (2024–2026). Celem projektu jest podniesienie kompetencji w zakresie zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i zielonej transformacji instytucji kultury. W ramach działań organizowane są szkolenia i warsztaty dla pracowników Muzeum dotyczące wdrażania ekologicznych rozwiązań w codziennej pracy, zarządzania energią, ograniczania emisji i adaptacji Muzeum do zmian klimatycznych. Projekt zakłada również wymianę doświadczeń z instytucjami partnerskimi w Europie.
- Erasmus+ Cyfrowy (2025–2026). Nowy projekt rozpoczęty w 2025 r., ukierunkowany na rozwój kompetencji cyfrowych pracowników Muzeum. Obejmuje szkolenia w zakresie digitalizacji zbiorów, tworzenia wirtualnych wystaw, wykorzystania nowych technologii w edukacji

muzealnej i komunikacji online. Uczestnicy biorą udział w kursach i wizytach studyjnych w instytucjach europejskich specjalizujących się w nowoczesnych narzędziach cyfrowych. Celem jest przygotowanie Muzeum do pełniejszego funkcjonowania w cyfrowym ekosystemie kultury.

- *www.muzeach 2.0* (2025–2028). 1 czerwca 2025 r. Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie – jako lider – wraz z Muzeum Narodowym w Kielcach, Muzeum Narodowym w Lublinie, Muzeum Narodowym w Poznaniu oraz Muzeum Zamkowym w Malborku rozpoczęło realizację projektu „*www.muzeach 2.0*”. Jest to kontynuacja przedsięwzięcia przeprowadzonego w latach 2019–2021. Celem zarówno poprzedniej, jak i obecnej edycji jest udostępnienie cyfrowych zbiorów wielu muzeów w jednym miejscu, dzielenie się wiedzą o dziedzictwie kulturowym w sposób prosty i zrozumiały, a także umożliwienie kreatywnego i naukowego wykorzystania zasobów. Zamierzeniem obecnej edycji jest rozbudowa portalu *wmuzeach.pl* i objęcie nim kolejnych instytucji.

Projekt, dofinansowany z Funduszy Europejskich oraz środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jest realizowany w ramach Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027, Działanie 2.3 Cyfrowa dostępność i ponowne wykorzystanie informacji, Poddziałanie 3. Cyfrowe udostępnienie zasobów kultury. Wysokość wkładu Funduszy Europejskich wynosi 22 135 585,49 zł, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 5 948 023,00 zł, a wkład własny – 7 875 804,12 zł.

9. Współpraca międzynarodowa

- Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie od wielu lat aktywnie uczestniczy w pracach Stowarzyszenia Europejskich Rezydencji Królewskich (ARRE – Association des Résidences Royales Européennes). Organizacja ta zrzesza kilkadziesiąt rezydencji królewskich i pałaców w Europie, a jej celem jest wymiana doświadczeń w zakresie zarządzania dziedzictwem, promocji kultury, obsługi publiczności oraz ochrony i konserwacji zabytków.

W 2025 r. Muzeum brało udział w kilku kluczowych wydarzeniach ARRE:

- **General Assembly w Madrycie** – w dniach 10–11 kwietnia 2025 r. odbyło się spotkanie ogólne członków ARRE, podczas którego dyskutowano nad wspólnymi strategiami promocji dziedzictwa królewskiego, rozwojem edukacji w rezydencjach historycznych oraz planowaniem wspólnych projektów wystawienniczych i badawczych. Muzeum w Wilanowie, jako aktywny członek stowarzyszenia, przedstawiło swoje doświadczenia w zakresie udostępniania kolekcji cyfrowych i prowadzenia działań edukacyjnych dla różnych grup odbiorców.

- **Technical Meeting „Managing Visitor Flow” w Wiedniu** – w dniach 11–12 czerwca 2025 r. miało miejsce spotkanie ekspertów i praktyków z instytucji członkowskich poświęcone zagadnieniom zarządzania ruchem zwiedzających w rezydencjach historycznych. Omawiano strategie zapewniające równowagę pomiędzy ochroną zabytków a potrzebami publiczności. Przedstawiciele Muzeum w Wilanowie zaprezentowali rozwiązania stosowane w pałacu wilanowskim, m.in. kontrolę liczby odwiedzających w przestrzeniach wrażliwych konserwatorsko, system rezerwacji biletów oraz działania edukacyjne i informacyjne.
 - **Prace w Komitecie Sterującym ARRE Mobility Grants** – Muzeum brało czynny udział w pracach Komitetu Sterującego programu grantowego „Mobility Grants”, wspierającego wymianę pracowników pomiędzy instytucjami zrzeszonymi w ARRE. Program ten umożliwia podnoszenie kwalifikacji pracowników rezydencji królewskich, wymianę dobrych praktyk oraz rozwój kompetencji w obszarach konserwacji, edukacji i zarządzania dziedzictwem.
- Udział w działaniach ARRE w 2025 r. pozwolił na poszerzenie międzynarodowej współpracy Muzeum, wzmocnił jego obecność w sieci europejskich rezydencji królewskich oraz przyczynił się do dalszej profesjonalizacji pracy instytucji.
- **Medaliony z egzekwii Jana III Sobieskiego.** Projekt współpracy pomiędzy Galleria Nazionale d’Arte Antica, Museo Barberini, Narodowym Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA oraz Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Celem projektu jest przeprowadzenie prac konserwatorskich nad czterema unikatowymi dziełami – medalionami, które powstały na rzymskie egzekwie Jana III w grudniu 1696 r. W roku 2025 wytypowany został wykonawca prac konserwatorskich – pracownia Antonia Iaccarina Idelzona oraz rozpoczęły się prace, poprzedzone komisją z udziałem wszystkich stron projektu (28 października). Pod koniec 2026 r. medaliony mają zostać przewiezione do Polski w celu ich ekspozycji w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.
 - **„Una Regina polacca in Campidoglio. Maria Casimira e la famiglia reale Sobieski a Roma”.** Partnerstwo w projekcie wystawy czasowej zorganizowanej w Muzeach Kapitolińskich, czerwiec – wrzesień 2025 r. Kuratorzy: Francesca Ceci, Jerzy Miziołek, przy współpracy Francesco de Caprio.
 - **„Od wianka królowej Marysieńki do Kartoffelsalat. Ziemniak w polskiej i niemieckiej tradycji kulinarnej”.** Międzynarodowy projekt zakładający współpracę z Fundacją Pałac i Park Benrath, Instytutem Polskim w Düsseldorfie oraz Agata’s Restaurant. Program realizowany w Düsseldorfie.

Projekt ma na celu przedstawienie procesu recepcji ziemniaka w kulturze sąsiedzkich krajów, szczególnie w dyskursie botanicznym, kulinarnym oraz leksykograficznym (XVI–XIX w.). Chcieliśmy ukazać bogactwo warzyw korzeniowych, które obecne były w kuchni staropolskiej i staroniemieckiej przed upowszechnieniem się wielkoobszarowych upraw ziemniaka. Zwróciliśmy także uwagę na rolę i znaczenie tej rośliny w kuchni ludowej, regionalnej czy wreszcie – narodowej (XIX–XX w.), zestawiając ze sobą polskie i niemieckie tradycje kulinarne.

W ramach projektu zostały zrealizowane seminaria naukowe z udziałem badaczy z Polski, Niemiec i Austrii, połączone z warsztatami historycznej rekonstrukcji kulinarnej. Prezentacja efektów wspólnych działań odbyła się podczas konferencji dla otwartej publiczności, którym towarzyszyły pokazy historycznej rekonstrukcji kulinarnej.

Koordynator projektu: Adrian Ordakowski.

- „À la Stanislas”. Projekt „À la Stanislas” ma na celu prezentację bogactwa polskiej kultury oraz jej wzajemnych relacji z kulturą francuską na przełomie XVII i XVIII w. Obejmuje międzynarodową współpracę z Sorbonne Universite, Ambasadą RP w Paryżu, Instytutem Polskim w Paryżu oraz Narodowym Instytutem Muzyki i Tańca. Łączy wymiar naukowy z promocyjnym, realizując jednocześnie cele dyplomacji kulinarnej. Jego założenia wpisują się w długofalowe działania Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, koncentrujące się na badaniach nad polską kulturą i praktykami kulinarnymi w XVII–XIX w.

Kluczowym elementem projektu jest analiza wpływu polskiej kultury na Francję w czasach Stanisława Leszczyńskiego oraz ślubu Marii Leszczyńskiej z Ludwikiem XV, którego 300. rocznica przypadła w 2025 r. Szczególna uwaga została poświęcona relacjom gastronomicznym obu krajów.

Na rezultatach tych poszukiwań zostały oparte wydarzenia zrealizowane w Paryżu w dniach 26–27 września: prelekcja w ramach konferencji organizowanej przez Centrum Badań nad Kulturą Dworską w Wersalu, zatytułowanej „Quatre mariages et un enterrement: fêtes et célébrations franco-polonaises (1645–1725) (Cztery wesela i pogrzeb: święta i uroczystości francusko-polskie 1645–1725)”; interdyscyplinarne seminarium naukowe „À la Stanislas – Les traces culinaires de Stanislas Leszczyński et Marie Leszczyńska en France” na Uniwersytecie paryskim Sorbona z udziałem badaczy z Polski i Francji; rekonstrukcja kolacji barokowej z menu opartym na źródłach receptur polskich i francuskich z XVIII w. połączona z degustacją, zrealizowana w siedzibie Ambasady RP, słynnym Hôtel de Monaco.

Koordynator projektu: Adrian Ordakowski

10. Nabytki do zbiorów Muzeum

- *Triumf rodu Odescalchi*, akwaforta, papier, Jerzy Eleuter Szymonowicz-Siemiginowski, 1682, Wil.6453.
- *Sobieskiego uderzenie na obóz turecki pod Wiedniem, d.12 go września 1683*, litografia, papier, Franciszek Smuglewicz, 1856, Wil.6454.
- *Jan III Sobieski, król Polski na tle bitwy pod Chocimiem*, miedzioryt, akwaforta, papier, Jan Luyken, 1677–1683, Wil.6455.
- *Jan III Sobieski (1629–1696), król Polski*, miedzioryt, papier, J. Peters, 1683, Wil.6456.
- *Poniatowski Józef – rzeźba*, stop cynowo-ołowiowy, blacha cynowo-ołowiowa, Karol Minter – fabryka?, 1858, Wil.6457.
- *Portret Marii Klementyny Sobieskiej*, olej, płótno, Marie-Geneviève Bouliard, XVIII/XIX w., Wil.6458.

11. Nagrody

- Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie zdobyło trzecie miejsce w konkursie IDOL 2025 województwa mazowieckiego w kategorii „Instytucja Otwarta dla Niewidomych”, organizowanym przez Fundację Szansa dla Niewidomych.
- „Wilanowskie menu”, zrealizowane przez Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, zostało wyróżnione w XIX edycji prestiżowego konkursu „Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzbą”. Nagrodę przyznano w kategorii „projekt edukacyjny”.
- Komitet Nauk o Sztuce Polskiej Akademii Nauk przyznał nagrodę dr Anecie Markuszewskiej za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauk o sztuce. Uhonorowana została jej najnowsza publikacja *W cieniu korony. Muzyka w polityce Jakuba III Stuarta i jego żony Marii Klementyny Sobieskiej w Rzymie (1719–1735)*, wydana przez Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

KAROLINA ALKEMADE

<https://orcid.org/0009-0001-5905-8093>

Absolwentka Instytutu Historii Sztuki na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, Główny Inwentaryzator Muzeum Króla Jana III w Wilanowie.

Kontakt: kalkemade@muzeum-wilanow.pl

MARTA GOŁĄBEK

<https://orcid.org/0000-0003-2255-1236>

Dr, absolwentka Instytutu Historii Sztuki Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, autorka monografii *Kazimierz Chłędowski i jego pisar-*

stwo o sztuce (2019), opiekunka Zbioru Grafik i Rysunków w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, koordynatorka programu muzealnego „Monumentum Sobiescianum”, kuratorka wystaw czasowych, konferencji i redaktorka publikacji.

Kontakt: mgolabek@muzeum-wilanow.pl

Opracowanie zostało wykonane w ramach prac statutowych Muzeum.